

Oberczián Géza

ŐSZI KÉPESLAPOK LIECHTENSTEINBŐL

2018-02-05 | PRÓZA

1. lap. Vonat, állomások, érkezés

Ez nem az én utazásom.

Álmos, tanácstalan helykeresők a hajnali Rail Jeten. Nincs tolongás, kevés magyar, több japán, pár osztrák. A vagon halk mormogása, pusmogás, csomagok puffanása. Kiderül, hogy külön ülnénk. Háromszor cserélünk helyjegyet, hogy együtt lehessünk.

Még sötét van, mikor elindulunk. A napfelkeltét Budapest külvárosa fölött látjuk, romantika félálomban. Zötyögünk.

Mindenki alszik, ő a vállamon szuszog. Ez az ő utazása. Két éve találkozott Ritával egy konferencián, összebarátkoztak, most meghívták Liechtensteinbe, magával visz. Én nem alszom, ébren tart az izgalom. A liechtensteini határőrre gondolok, akitől harmincöt éve életem első nyugati útján rettegtünk, vajon leszállít-e átutazó vízum nélkül a baseli vonatról. Ez a szorongás az egyetlen eddigi élményem a kis alpesi hercegséggel kapcsolatban. Nem is láttunk belőle semmit, éjszaka utaztunk. Hajnalra megtudtuk, nincs is liechtensteini határőr. Pedig van, csak másképp...

egy szavát sem értettem

Bécs után megtelik a vonat, nagy a nyüzsgés. Salzburgnál felidézem a huszonévvvel ezelőtti „Muzsika hangja”-túrát, amin tolongtak az amerikaiak. Egy floridai és egy arkansasi

sráccal voltam, a youth hostelban akadtunk egymásra, utóbbinak egy szavát sem értettem. Paul, a floridai rám kacsintott: nyugi, én is csak minden harmadik szavát vágom.

Salzburg után elcsendesednek az utasok, a táj megélénkül. Faggatózom, mit kell tudni a családról. Rita és a férje is alkalmazottak, három felnőtt gyerekük van, egyikük sem lakik már otthon, Zürichben és Innsbruckban járnak egyetemre. Kérdem, elég lesz-e, amit hoztunk nekik, a pálinka, a bor, a gyulai kolbász, az Erős Pista, a bonbon. Majd meglátjuk...

Kufsteinnél versenyzünk, ki tud több rabot a várbörtönben. Kazinczynál magabiztos vagyok, Rózsa Sándor mellett kardoskodom, gyorsan elakadunk, segít a Wikipédia.

Ötztal, Ötzi szülőhelye, a harcosé, aki vérbe, majd jégbe fagyott ötezer évre. Ősi lakott vidék, manapság minden évben ilyenkor elvetemült alakokkal népesül be, ekkor – idén éppen most – rendezik a vadvízi kajakosok világbajnokságát, a híres Sickline-t. Felforr raftingos vérem, felvetem, szálljunk le és nézzük meg, lesújtó tekintet a válasz. Ötzi hátram marad, az Ötz folyó mentén kapaszkodunk, a vonat lassú ringatózásba

kezd, fülünk kattog a magasságtól, ragyog a nap a kopasz sziklákon, szájtátva ámulunk a szűk kanyonokon, a fenyők beinteggetnek az ablakon, szevasztok, jó, hogy találkozunk, válaszolom.

Lichtenstein, Lukas Plewnia, flickr.com

Félórás késéssel érkezünk Feldkirchbe, Liechtenstein bejáratához, innen busszal megyünk tovább. Feleségem ideges, mert csak tíz percünk maradt elérni a lime (így írta Rita) színű buszt, és azt se tudjuk, honnan indul. Nyugtatom, rohanunk, végül még mi várunk rá, addig is izgatottan nézelődünk, de csak egy Billa és a pályaudvar szürke tömbje látszik, hervasztó. Végre megyünk, több megálló után a kijelzőn feltűnik a „Liechtenstein Zollamt” felirat, itt a határ, bennfentesen mosolygok, haha, ez csak jelképes, nincs is ellenőrzés, és ekkor felszáll a liechtensteini határőr. Hát mégis? Egy távol-keleti nőt igazoltat (sokan dolgoznak itt), lassan végigtrappol a buszon, a hátsó ajtón leszáll, int, mehetünk. Később, estefelé megtudom, hogy a svájci határőrség védi az országot, szerződés alapján.

Átlépjük a határt, és hatalmába kerít a bezártság érzése: a tudat, hogy a hely kicsi, mentális falakat emel. Mindössze száznyolcvan (mások szerint százhatvan) négyzetkilométer, akkora, mint Pécs, és jóval kevesebben lakják, mint Dunakeszit. Alpesi Liliput, gondolom, miközben egymással összenőtt, tiszta, rendezett falvakon megyünk át, ha nem tudnám, hogy ez már nem Ausztria, a látványból sosem jönnék rá.

Shaanban vár Rita, a nők ölelkeznek, örülnek egymásnak, én bemutatkozom, kapok puszit, irány az autó, kábé ötperces az út fel a hegyoldalba a házhoz, itt nincsenek távolságok, mondja.

2. lap. Közösség

Gaudenz republikánus, Marcus royalista. Jó barátok. Gaudenz Rita férje, Marcus Rita táncpartnere, minden vasárnap salsáznia mennek. Gaudenz inkább egy kórusban énekel.

eléneklük a himnuszt

Marcus szívesen beszél Liechtensteinről, büszke lokálpatrióta. Sorolja a történelmet, a hercegeket, hercegnéket. Mikor a tradíciókról kérdezem, elbizonytalanodik. Az összes ünnepük a katolikus

hagyományokhoz kötődik, de az ország lakossága nem különösebben gyakorolja a vallását, mióta a jelenlegi ultrakonzervatív érsek a hivatalába került, mondja, mert az előtte virágzó vallási közösségek szétszéledtek, a templomok kiürültek, csak esküvőre és temetésre járnak oda az emberek. Az egyetlen nem vallási ünnepük augusztus 16., ez II. Ferenc József herceg születésnapja, aki 1938 és 1989 között uralkodott. Ő tette gazdaggá (bár naggyá nem) az országot, ezért egyben ez az államünnep is. Ilyenkor eléneklük a himnuszt. Marcus szerint a liechtensteini egység és a nemzeti büszkeség a herceg személyében testesül, és mint született liechtensteini, boldogan támogatja az uralkodót és családját.

Gaudenz, aki Svájcban született, néhány kilométerre innen, a határ túloldalán, kevésbé kötődik a hercegséghez, bár itt él negyven éve. Szerinte a 2003-as népszavazás hiba volt, mert az alkotmányos monarchia végét jelentette, a többség akkor a hercegi hatalom kibővítésére szavazott, ezért hiába alkotmány, parlament és kormány, a végső szó mindenben a hercegé. Marcus erre azt mondja, amíg a herceg jó ember és a közösség érdekeit nézi, addig ez sokkal hatékonyabb rendszer. Gaudenz visszakérdez: és mi lesz, ha megváltozik, vagy más lesz az uralkodó? Vitatkoznak. Kellemesen telik az este.

Míg a borunkat kortyoljuk – ki hinné, hogy az Alpok közepén készül néhány igazán kiváló liechtensteini bor – elgondolkodom, mennyi mindent teszünk itthon, hogy nagy, erős nemzetnek érezzük magunkat: soroljuk a hírességeinket, a Nobel-díjasainkat, hagyományőrző rendezvényeket tartunk, táncházaink vonzzák a fiatalokat, népzeneink népszerű, és hungarikumnak minősítünk lassan mindent, ami régi és itthon készül, ezzel szemben ők bizonytalanok a saját értékeikben, még ebben a borban is. Tűnődés közben kibámulok az ablakon, nézem a szemközti fényeket és rádöbbenek, hogy Svájcot látom, és azt láttam napközben a hegyről is, és egyik nap átsétáltam innen egy óra alatt, a Rajna a határ, mindenhol látszik, ahány híd, annyi határátkelő, és ez állandóan emlékezteti őket arra, milyen kicsi ez a hely.

Lichtenstein kastély, Tobias Birmili, flickr.com

A gazdagságukra büszkék. És mindketten fennen hangoztatják – védekezésnek hangzik –, hogy a bevételnek csak a felét adják a bankok, a másik fele ipar, olyan híres világcégek alakultak itt, mint a HILTI és a Thyssenn Krupp. És tényleg, amerre nézek, mindenütt ipari parkok. A hercegi család bankját LGT-nek hívják, nevetünk, elmagyarázzuk, ők is nevetnek.

Rita munkahelye éppen most tartja az éves céges vacsoráját, minket is meghívna. Az úton nagy a dugó, araszolunk, Rita idegeskedik: mindig ez van, a munkások, akik átjárnak Ausztriából és Svájcba, ilyenkor mennek haza, naponta harmincezer ember jön át dolgozni. Elképedek, annyian ingáznak ide, mint az ország összlakossága.

a hercegi család

Mikor belépünk a vendéglőbe, a többiek angolra fordítják a beszélgetést, értékeljük a gesztust.

Kérdezzük, mit ajánlanának megnézni az országban, egyértelmű a válasz, nézzük meg St. Gallent Svájcban,

itt van ötven percnyire és gyönyörű, különleges, nem beszélve az apátsági könyvtárról. Vagy menjünk Feldkirchbe, Ausztriába, az is nagyon szép, esetleg csatlakozzunk hozzájuk egyik nap, oda szerveznek kirándulást néhányan. Elfogadjuk. Bizonygatom, hogy Liechtenstein is nagyon szép, Vaduz például, a főváros, ők úgy mondják, Faduc (micsoda ország, aminek a fővárosa egy fadúc, röhögök magamban), ők a fejüket csóválják, persze, szép a kastély, de nem lehet bemenni, mert ott lakik a hercegi család. Mi egyéb lenne ott? A parlament alig nagyobb egy családi háznál.

Megrázó felismerés: még sosem jártam olyan helyen, ami ennyire a mának éléről szól. Liechtensteinben a múlt csak történelem, alig hagyott valami nyomot a mindennapi életükben, jövőkép nem látszik, nem alakul, nem fejlődik, kivéve a rengeteg építkezést, hisz Európa egyik leggazdagabb államáról beszélünk. Írtam egy könyvet egy szegény magyar faluról, Nógrádgárdonyról, ami kiesett az időből, volt múltja, lesz tán jövője, de a jelenen kívül létezik, a pillanat elkerüli, és ím, itt a teljes ellentéte, egy ország, ami átaludta az elmúlt évszázadokat 1712-től napjainkig, és eszé ágában sincs felébredni.

Szeretem az ilyen helyeket.

3. lap. Hegyi túra

Erdei manók osonnak mellettem, követik minden léptem, figyelnek, hirtelen mozdulataimra, botlásaimra ijedten húzzák össze magukat és bújnak a fák kiálló gyökerei közé, hegyes kalapjukat fülükre húzzák, hogy a lihegésemtől meg ne süketüljenek. Úgy hatszáz méter emelkedő után vettem őket észre, addig jó ütemben, magabiztosan haladtam, nem kellett folyton a lábam alá néznem. A Wildschloss, egy régi lovagvár romjainál megpihenek, nézem az ódon szürke kőfalakat kilencszáz méter magasban, alattam apró terepasztal az ország, szemben már Svájc háromezres csúcsai, megállapítom, nagyon rideg lehetett itt az élet, nem csoda, hogy elhagyták. Tovább indulok, egyre több manó követ, talán ők a régi kastély új lakói, bátorságot gyűjtenek, közelítenek, már-már megérintenek, de az utolsó pillanatban mindig elszelelnek. Még négyszáz méter emelkedés, kábé két kilométer van hátra. A telefonom hangos pittyegésétől végleg elmenekülnek, visszatérek a valóságba. Két esemes érkezett, mindkettő jó hír, az egyik azt mutatja, hogy átutalásom érkezett, a másik, hogy délután is lesz túra, Rita és a feleségem a hegytetőn várnak, onnan megyünk autóval Malbunba, az ország síparadicsomába.

Leülök, hazai konzervet, felvágottat és helyi kenyeret varázsolok elő, falatozom, erőt gyűjtök. Nézem a tájat, ezerkétszáz méter magasan járhatok, alattam az egész ország északtól délig egy tekintetbe belefér.

Malbun, Andrew Reid Wildman, flickr.com

Durvul a kaptató, ritkulnak a fák, alattam növekszik a mélység, küzdök a tériszonnal. Nem gondolok semmire, agyam kiürül, vagy mégis, próbálom megfejteni, hogy találták meg ennek az ösvénynek a nyomvonalát, valószínűleg a zergék csapásait, bakugrásait vették alapul, vagy ami még rosszabb, a manók sztrádáit... Feltűnik Gaflei a kilátótoronnyal, már nincs messze a hütte, vár ott egy finom sör, kiszáradtam...

A hegytetőn hatalmas zaj fogad, szállodát építenek a régi menedékház helyén, nincs sör, és nincsenek még itt a lányok, csak ez a zaj. Menekülnék, de várnom kell, bosszankodom. Lenézek Liechtenstein alacsonyabb részeire, festői a kilátás, miért is vagyok mérges? Szívesen cserélnék magammal, még ilyen körülmények között is.

Malbun jellegzetes alpesi nyaralóhely és síközpont, pont úgy is néz ki. Most üres, elhagyatott, bezárt szállodák, néptelen vendéglők, patinás svájci stílusú fa hétvégi házak. A menetrendszerű buszon egyetlen ember érkezik. Az ősz teljes holtszezon. Csak néhány autó, egy iskolás csoport, pár szállóvendég mutatja a hely rendeltetését.

Rita elmeséli, hogy itt tanultak a gyerekeik síelni, ő maga versenyzett is gyerekkorában, míg meg nem sérült, gyakran kijárnak ide telente, minden útvonalat ismernek, mutat egyet, amin évente csak egyszer lehet sízni, ha a hőmérséklet, páratartalom és a hó mennyisége éppen megfelelő, különben nagy a lavinaveszély, nem annyira a sportolókra, mint inkább a falura alant.

nekivágunk

A projekt adott: a feleségemet fel kell juttatni kétezer méter fölé, mert még sosem volt. Az eddigi legmagasabbja a Brassó melletti Shuler, más néven Keresztényhavas, ezernyolcszáz méter. Nosza, nekivágunk. A széles út hosszan kanyarog, helyenként igen meredek, összesen ötszáz métert kell emelkednünk hozzávetőleg három kilométer alatt. Pihenünk, megyünk, pihenünk, megyünk, iszunk, pihenünk, megyünk, felérünk. Célfotó: kétezer és három méter, mosolygó boldogság. Körös körül kopasz hegygerincek, vízmosások, kőfolyások, törpefenyő, vagy az se. Az alapszín a barna. Lenézünk, a hegy lábánál autó halad, Rita mutatja, az már Ausztria. A határ valahol az alattunk lévő meredély közepén húzódik.

A sífelvonóval megyünk le, repülünk a malbuni katlanban, a látványtól, és főként a hideg szélről elakad a hangunk...

4. lap. Hangok, színek

Magasan a hegyoldalba

Azok a hangok: A lépteim alatt csikorduló murva, a tehénkolomp, a távoli városzúgás, a szélhárfa, a fenyősutogás, a csermelycsörgés, a víz, és megint víz... a lihegése az emelkedőn; és a falut, várost, hegyet, erdőt betöltő, mindent átható csend

Azok a sárgák: a reggeli nap párasárgája, a levelek ezernyi sárgája, a turista utak irányító tábláinak sárgája, az úton a zebra felfestésének sárgája, a buszmegálló sárgája, a postás egyenruhájának sárgája, a reggelire tálalt sajt nehéz szagú sárgája

Azok a kékek: A Rajna szürkéskékje, az ég sápadt őszi kékje, a harangvirág harmatos kékje, a vízesés acélkékje, a szajkó elhullott szárnytoll kékje, az utcanévtáblák kékje, a kedvenc söröm dobozának kékje

Azok a barnák: A lombok barnái, a bakancsom alatt széttöccsanó rög barnája, az őszi avar csúszós barnája, a vízesésbe dőlt fatörzs korhadt vörös barnája, a hegyi falu, Triesenberg templomtornyának ködbarnája, a kerti vaskutya rozsdabarnája, a nyersfa plafon barnája az ágyam fölött, amire ébrednek, a nappalit és az egész lakást uraló barna

Azok a zöldek: a legelők, lombok ezerféle zöldje, a fűszál zöldje, a leszüretelt szőlőtőkék sápatag zöldje, a moha mélyzöldje, a sajt penészének zöldje, a kerti madár hasaaljának zöldje, a szürke zöldje, ahogy átsüt a ködön a nap, Rita szélkabátjának zöldje, a feleségem szeme

Malbun, Hellebardius, flickr.com

Azok a feketék: a vizes sziklák feketéje, a viharfelhők alacsonyan gomolygó feketéje, az alpesi éj feketéje, a hajnali aszfalt feketéje, az autók rendszámának feketéje, a Kunstmuseum tömbjének feketéje

Azok a fehérek: a semmiből hirtelen előtörő vízesés habjának fehérje, a tiszta égen lopódzó báránnyelők fehérje, a tájképet uraló szemétfeldolgozó füstjének fehérje, a jegyzetpapírom fehérje

Azok a szürkék: az út murvájának szürkéje a talpam alatt, az eső áthatolhatatlan szürkéje, a Rajna acélszürkéje, a mezőben sétáló dolmányos varjú szürkéje, a hangulatom

A fázósan magamra húzott kabátom narancssárgája, a trombitavirág pirosa, a málna bordója, a mázaskor szemem előtt ugráló karikák szivárványa, a szemem vöröse az előző esti borozás után

Mindez együtt.

5. lap. Kimsooja

Weaving the world, átszőni a világot: nem elég a felszínt megmutatni, bármilyen pontos, valóság-hű, részletgazdag legyen is, hanem a mélyben rejtőzt, a lényegre rejtőt, és a fentit is, a magasba törőt, a spirituálist, csak így együtt tisztul ki a kép, csak így érezzük meg, hogy minden különbözőség ellenére egyformák vagyunk, még ha ugyanarra a helyzetre mások is a reakcióink, ha másként értékeljük, ami a szemünk előtt zajlik, a végére megértjük, hogy a szövésben fontos a szál, de ami a szálat vezeti, a tő mi magunk vagyunk, ott siklunk e három dimenzió között, felszín-mélység-spiritualitás, és vissza, folytonosan, nap mint nap, tetteinkkel mi magunk szőjük a saját világunkat egymásnak...

könnyed ötletesség

Megrendített a kiállítás, teremről teremre haladva más-más installáció, videoprojektek, szálló, lengő ágyneműk, óriás lótuszvirág mandala, tükörterem, ami megsokszorozza a belépőt, mind-mind egy állomás, a szövés dimenzióinak egy-egy mozzanata, aprólékos művelete, a szellem

felszabadítása matériákkal, fényekkel és sötétekkel, hangokkal és csendekkel, zenével... Kimsooja rajongója lettem, ez a hatvanéves New Yorkban élő dél-koreai nő elvarázsolt a bemutatás egyszerűségével, könnyed ötletességével.

A Kunstmuseum mint hatalmas monolit áll Vaduz központjában, minimalista modernséggel épült óriás fekete téglá, bejárata alig felfedezhető, belső terei ellenben tágasak, világosak, dominál a fehér és a drapp, impozáns. Rita többször is tervezte, hogy elvisz minket, végül elhívott egy interaktív tárlatvezetésre. Érdekes volt hallani, mennyire különbözőképpen értékelték a résztvevők – zömükben helyi értelmiségiek – ez egyes darabokat, mennyire más következtetéseket vontak le, mégis, mindannyiunkat lenyűgözött a kiállítás.

Az aula hatalmas büfé, szívesen innék egy kávé, beszélgetnék még az élményről, de Rita indul, elfáradt, hosszú napja volt.

Ha már kultúra, a kocsiban megkérdelem, mi a helyzet az irodalommal, ismernek-e liechtensteini írókat, olvassák-e őket? A válasz meglepő, bár ha elfogadjuk, milyen provinciális kis ország ez, nem annyira: nem tud róla, hogy lenne olyan írója az országnak, aki itt is él. Az internet szerint kettő is van, egyiket sem találok magyarul. Kár.

6. lap. Minimál

A Kunstmuseum nem kivétel, lehetetlen nem észrevenni, mennyire vegyes az építkezés az országban. Marcus szarkasztikusan fogalmaz: mintha az volna a cél, hogy két szomszédos telken, de még egy utcában se legyenek egyforma házak. De ahogy keveredik a hagyományos, a hétköznapi és a modern, izgalmas városkép alakul.

Ritáék kétszintes sátortetős ikerházban laknak, bármelyik magyarországi lakóparkban lenne helye. Mellette sok a kubista, egyszerű, letisztult, szögletes épület, az egyik nyersfa bevonattal, a másik barna fém, a harmadik hófehér vagy éppen palaszürke,

mindegyik hatalmas üvegfelületekkel a mindenfelé látható panorámára. Itt nincs rossz fekvésű ház.

Függönyt nem használnak, látjuk a szomszédokat összegyűlni az étkezőben vacsorára, ott az egész család, három generáció, még a tini gyerekek is, esténként itt nem jár el senki, csak hétfvégén. Nincs mit csinálni. A vendéglők átlagosak, de méregdrágák, tipikus kocsmát, mint a mieink, nem is láttunk, színház, mozi Shaanban van ugyan, de nem játszanak mindennap, és nem is túl széles a repertoár.

St. Gallen könyvtár, chippee, flickr.com

7. lap. St. Gallen, Bódeni tó

Egész úton az jár a fejemben, ki írta a *Bódeni tó* című könyvet. A régi Európa zsebkönyvek sorozat sárga gerincű kötete lebeg a szemem előtt, megvan a cím, a betűtípus, de képtelen vagyok felidézni az író. Egyetemista koromban olvastam, tetszett. Itthon megnézem, Stanislaw Dygat lengyel író a megfejtés.

Gaudenz szinte rábeszélte, hogy vigyük az autójukat, ha Svájcba megyünk, gyorsabb és olcsóbb, a vonat drága és ritka, elvesztegetnénk időt és pénzt. Lekötelezettek lettünk, de neki ez nem jelent semmit, túlságosan laza és nagyvonalú, semhogy felfogná, mit tett értünk. Suhanunk az autópályán, Renate jár az eszemben, az egyik nő a vacsoráról, aki annyira bizonygatta, hogy St. Gallen a legjobb, amit megnézhetünk, hogy ösztönösen lázadni akartam, ellentmondani, ellenszegülni, most mégis igaza lesz, oda tartunk. Kétségtelenül erős nő. Persze közrejátszott az is, hogy a barátaink sem tudtak jobb úti célt kieszelni. Már bejártuk Liechtensteint.

Mellettünk a szalagkorlát mögött időnként feltűnik a Boden-tó mélykékje, döntök, ha már itt vagyunk, visszafelé megnézzük. Itt egy városka, Rorschach (vajon mi köze a híres teszthez?), itt fogunk megállni, ennek a neve legalább ismerős.

St. Gallen gyönyörű kirakat, patinás, mégis nyüzsgő modern város, elegáns emberek a belvárosban, a bankok előtt sötét öltönyös férfiak cigiznek az utcán, a parkokban, padokon mindenütt fiatalok, élvezik az októberi nyarat, rekkenő a meleg, és átkozodom, hogy a napszemüvegem a szálláson maradt. A mellettünk ülő lány elpattintja a cigije csikkjét, pattog a macskaköveken. Később egy öltönyös egyszerűen bedobja a sajátját egy szépen gondozott kertbe. Nem ez a kép él bennünk a rendszerető svájciakról.

mégis csalódást okoz

A könyvtár olyan, amilyennek vártam, díszes elegancia, ünnepélyesség, a tudás varázsa üli meg. Kíváncsi vagyok, milyen lenne, ha csak ketten lennénk benne. Biztos suttozni

kezdenének hozzánk régmúlt idők könyvtárosai, 640-től a múlt hétig bezárólag. A kiállítás mégis csalódást okoz, kizárólag a könyvtár történetével foglalkozik, a könyvekkel, a keletkezésükkel, a szerzőkkel, a másolókkal, a tudományos és kötetési

ritkaságokkal, művészi értékükkel egyáltalán nem, pedig látunk 680-ból származó kézzel írott, épségben megmaradt zsebkönyvet, 14. századi Bibliákat mindenféle nyelven, 19. századi füveskönyvet a polcokon, és rengeteg mindent, amiről csak annyit tudni, hogy itt őrzik.

Wifi kéne, hogy beállítsam a GPS-t, különben egykönnyen nem jutunk vissza az autópályára (a térképet a szálláson felejtettem, hallgatom érte a magamét), de képtelenség csatlakozni, a képernyőt kopogtatom és szitkozódok, a feleségem megnyugtat, hogy az ő telefonján sem működik egyetlen nyílt hálózat sem.

A tóig végül könnyen eltalálunk. Egy szabadstrandi padon ülve csodáljuk a tájat, három országot látunk egyszerre, megjegyezzük a pillanatot, felírjuk egyéni Guinness rekordjaink közé. A víz, mint a tenger, sötétkéken hömpölyög, a csobogása is olyan, alig hiszem el, hogy nem sós, annyira tökéletes az illúzió. A környező magas hegyekkel a látvány nagyon is az Adriára hajaz. Idős pár úszkál a szomszédos szálloda előtt (ránézésre két-három évvel is idősebbek nálunk), saccolok, a víz nem lehet több tizenöt fokosnál. Feltámad a szél a hegyek felől, megborzongunk, elindulunk.

Végigautózunk Rorschachon, nagyon szép patinás üdülőváros, egész más, mint St. Gallen, és a központban komoly a forgalom még ilyenkor ősszel is. Itt végleg eltévedek, alig találom meg az autópályát, de úgy érzem, rossz irányba megyünk, megfordulok egy kihajtónál, és akkor is azt gondolom, nem jó felé haladunk, lehet, hogy ez nem is ugyanaz az autópálya. Egy pihenőnél megkérdezek egy audis férfit, szinte sértődötten válaszol: hát persze, hogy tud angolul, és megnyugtat, jó oldalon vagyunk, menjünk csak nyugodtan, ki lesz táblázva Liechtenstein. Azt nem mondta, hogy öt különböző helyen.

Este főzünk, búcsúvacsora, világhírű tejfölös csirkemellpörköltöt készítem, Gaudenz vállalja a nokedlit. A nőket biztatjuk, élvezzék a nap utolsó sugarait, előveszem a söroket, férfimunka következik. Egy Egri Cuvée is van még a bőröndben, majd később felnyitom az étel mellé. Tökéletes az este.

8. lap. Hazaút

Fel se tűnt, mennyi alagúton jöttünk át. Nézem a vorarlbergi tájat, Ausztria legszebb helyének tartják a liechtensteiniek. Aztán egyszerre magamat nézem sötét háttér előtt, saját tájaimon kalandozom, szemem alatt mély völgyek, homlokomon rianások, őszülő hajam ráhullik, mint csúcsokra a hó. Gyűrődéses arc a történelem egy előző korából. Fel-felvillanok hosszabb-rövidebb időre.

az utolsó frankok

Ilyen gyűrődéses volt az út is, végeláthatatlan, monoton. Alig szólunk egymáshoz, mogorván nézünk magunk elé, egymás után isszuk a kávékat, el kell költeni az utolsó frankokat. Nem használ, csak feszültek leszünk. Olvasok, a 2666 a negyvenedik nőgyilkosság után ugyanolyan monotonná válik, mint a vonat kattogása, és még rengeteg van hátra. Gyilkosságból is, az útból is.

Este tízkor csak egy taxi áll a Keletiben, de abban nincs sofőr. Végül jön egy másik, a vezető értetlenkedik, miért nem megyünk a sorban előtte lévővel, végül kiböki, rendelésre jött, és ül tovább, nem mozdul, pedig többen várunk. Sóhaj, elnyomott káromkodás. Vár a metró és a vonat hazáig.

De nincs kedvem itthon lenni!

felső kép | Vaduz külterület, Artur Staszewski, flickr.com